

A főépülettől D-re lévő, a „C” épülethez kapcsolódó úgynevezett kisudvarban kijelölt É-D-i és K-Ny-i irányú árkokban sem a nemesi kúria épületéhez, sem a későbbi barokk, illetve klasszicista kastélyegyütteshez tartozó falazatok nem találtunk, viszont a máshol is megfigyelt égett réteget a felszíntől mért 70 és 90 cm mélység között dokumentáltuk. Érdelemes leletanyag nem került elő.

A főépület kápolnájában kitűzött árokban a 15–16. századi, valamint a 18. századi falazatok kapcsolatát és az itt is jelentkező égett réteget vizsgáltuk.

Az ÉNy-i sarokszobában már korábban feltárt 70 cm falvastagságú, 148–150×58–60 cm belméretű úgynevezett tornyot hitelesítettük.

A leletanyagot az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban helyeztük el.

B. BENKHARD LILLA

22. Balassagyarmat, Káposztások

(Nógrád megye) B, Szk, N, Á, Kö

2004 június–júliusában megelőző feltárást végeztünk a 22. sz. út elkerülő szakaszához kapcsolódó kamionparkoló helyén. A lelőhely valaha szigetként emelkedhetett ki két egykori, mára kiszáradt Ipoly-ág között. Ezen az egykori szigeten tártunk fel kb. 5000 m²-t. Maga a lelőhely a nyomvonalon kívül is folytatódik. A rétegsort tönkretette az erdőtelepítést előkészítő altalajlázítás. A legidősebb leletek a hatvani kultúrához köthetők: néhány seprű- és textildíszes edénytöredék került elő a szántással alaposan megbolygatott humuszból. Szintén ilyen összefüggésben került elő néhány késő bronzkori edénytöredék és egy kőbalta darabja.

Összesen 39 objektumot tártunk fel, melyek közül három szkíta kori, félig földbe mélyített ház. Mindhárom ház középoszlopos volt. Az egyik házban igen gazdag leletanyagot találtunk a 12 betöltési rétegben. Kiemelkedő leletnek számít egy szkíta bronznyílhegy, amelyet az egyik ház betöltésében találtunk. Igen sok és változatos orsógomb került elő, amelyek között több díszített példány is található. Néhány cölöplyuk és gödör tartozott még ehhez a korszakhoz. A nyílhegy és a kerámiaanyag alapján a telep lakói Kr. e. 6–3. század között élhettek a településen. Néhány kisebb gödörből hullámvonalas, késő népvándorlás kori–kora Árpád-kori cserepek kerültek elő. Egyetlen gödör leletanyaga tartalmazott középkori kerámiát.

BÁCSMEGI GÁBOR

23. Balatonendréd határa

(Somogy megye) Ő, B, Á

2004. november 17-én terepbejárást végeztünk a Lulla és Balatonendréd között tervezett összekötő út 9,5 km-es hosszában. A nyomvonalból fedettség miatt közel 7 km-es szakasz nem volt járható. A fennmaradó szakaszon kilenc lelőhelyet regisztráltunk.

Öreg-hegy: A lelőhely a község ÉK-i részén, az úgynevezett Öreg-hegyen található, az Endrédi-patak által félkörben (Ny-on) körbevett domb platóján. A tsz telephelyétől közvetlenül ÉÉNy-ra lévő, szántott parcellában figyeltünk meg egy kis átmérőjű, kb. 50–80 m-es foltot, amely telepnyomra utal. A leletanyag néhány őskori oldaltöredék, szürke kovapattinték, kőbaltatöredék, egy újkori oldaltöredék.

Az előző lelőhelytől mintegy 300 m-re ÉNy-ra különítettünk el egy másik lelőhelyet egy szántott parcellában, amely szintén kisméretű, pontszerű, kb. 50 m átmérőjű. A leletanyag néhány őskori és Árpád-kori oldaltöredék, egy őskori kovapattinték.

Tekeres-dűlő K: Balatonendréd É-i részén, az Endrédi-patak Ny-i partján emelkedő domb alján fekszik a lelőhely, közvetlenül a legelő mellett húzódó határrészen. Vetett területen egy kb. 100 m-es átmérőjű foltban intenzív telepnyomok jelentkeztek, intenzitásuk D felé csökkent. A leletanyag közepes mennyiségű őskori kerámia, közte egy kihajló, belül síkozott perem (urnamezős kultúra).

Tekeres-dűlő Ny: A dűlőt fasor (egykor földút) választja ketté. A Ny-i részen található a lelőhely az előzőtől Ny-ra 150 m-re, egy kiemelkedés platóján, amelyet fákkal borított, félkör, illetve „U” alakú völgy választ el a következő, ÉÉNy–DDK-i irányú dombvonulattól. E plató Ny-i szélén mintegy 150×80 m hosszú foltban gyűjtöttünk kerámiatöredékeket. A leletanyag kevés/közepes mennyiségű őskori és késő középkori töredék, egy behúzott peremű, ferdén síkozott (turbántekercses), késő bronzkori tálperem (urnamezős kultúra).

SOMOGYI KRISZTINA

24. Balatonföldvár határa

(Somogy megye) R, B, LT, Á

2004. április 26–27-én és július 3–4-én terepbejárást végeztünk a település rendezési tervéhez kapcsolódó régészeti örökségvédelmi hatástanulmány előkészítése céljából. A terepbejárást során – a nagy fokú beépítettség miatt – lényegében csak a korábbi ismert lelőhelyek lokalizálását, állapotfelmérését, kiterjedésük vizsgálatát tudtuk elvégezni. A település belterületén a kelta földvár (hrsz.: 1660/1–2) régészeti védelem alatt áll. A megvizsgált, azonosított lelőhelyeken az alábbi jelenségeket tapasztaltuk: rézkori (badeni kultúra) telep; kora bronzkori (kisapostagi kultúra) temetkezés; középső bronzkori (dunántúli mészbetétes kerámia) temetkezés; késő bronzkori (urnamezős kultúra) telep; késő vaskori (kelta) földvár, telep; Árpád-kori telep. Az utóbbi években megélénkülő víz alatti régészeti kutatásoknak köszönhetően a Balatonban is több régészeti lelőhelyet, emléket fedeztek fel. A ma védett földvár leomlott részei ma már a Balatonba mosódtak.

Munkatársak: Marton Tibor, Stibrányi Máté, Szabó Zoltán.

VIRÁGOS GÁBOR